

Politične stvari.

Skupno pastirsko pismo o ljudski šoli.

Nadškofje in škofje avstrijski

vsem vernim svojih škofij

mir, pozdrav in blagoslov v Jezusu Kristusu
Gospodu našem.

Kakor Vam, preljubi v Gospodu, gotovo znano, izrekli smo škofje avstrijski, — dne 28. februarja in 12. marca t. l. — kar smo bili dolžni pred Bogom in pred svetom, in sicer na mestu, kamor nas je napotila državna ustava, t. j. v šolski komisiji gospodske zbornice — nujno potrebo, da se premene sedaj obstoječe šolske postave. Terjali smo, da se javna ljudska šola za katoliške otroke tako vredi, kakor se edino slaga z nauki naše svete vere. Toda komaj smo ta korak storili, že so nas jeli hudo napadati in nas še napadajo z mnogih strani. Naše ravnanje se krivo razlaga in otemnuje v svojih resničnih in pravih namenih. Dolžni smo toraj Vam in samim sebi in vsem sodržavljanom sploh, v skupnem pastirskem listu odkrito in naravnost o tem se izreči, da vsaj pravično in pošteno misleči ne bodo krivo umeli naših namenov in prizadevanj.

Mi terjamo katoliške ljudske šole; mi hočemo, da se katoliški otroci tudi na javni ljudski šoli vodijo, vzgajajo in poučujejo po načelih svoje svete vere; mi zahtevamo, da ima toraj cela šolska uprava in vse šolsko delovanje primerno versko podlago, ter da jo preveva duh naše svete vere. Je li ta terjatev tako nezaslišana, da bi se zaradi nje dalo opravičevati ono silovito nasprotovanje, s katerim se vendar le pobija? Je li ta terjatev kaj novega? Ali nismo že leta in leta vedno isto terjali ter vse si prizadejali, da bi to terjatev dosegli? In ali znabiti s tem razodevamo le svoje želje in zahteve? Ne, preljubi v Gospodu! Vi dobro veste, da nismo mi sami, ki to terjamo, ampak da so to želje in zahteve, katere goji in mora gojiti vsako katoliško srce. Pri teh zahtevah strinjamo se popolno z nauki in vodili vladarja naše sv. cerkve, našega sv. Očeta Leona XIII., kakor so jih izrazili ne le v svojih splošnih okrožnicah, ampak tudi v pismih, pisanih škofom posameznih dežel. Le čujte, kako opominjajo stariše celega kerščanskega sveta v svoji najnovejši okrožnici z dne 20. januarja t. l. „o najvažnejših dolžnostih kerščanskih državljanov“¹⁾. Čujte ukaze, katere so dali že prej francoskim, ogerskim in bavarskim škofom. V oni okrožnici opominjajo sv. Oče: „Po naturi imajo stariši pravico, vzgajati svoje otroke, ob enem pa tudi dolžnost, skrbeti za to, da se vzgoja in pouk otrok vjemata z onim namenom, zaradi katerega so prejeli otroke od božje dobrote. Zato si morajo stariši goreče prizadevati in se truditi, da odstranijo v tem oziru vso krivico in da si vseskozi priborijo pravico, svoje otroke, kakor je njihova dolžnost kerščansko vzgojevati in je zlasti zavarovati zoper one

nevarne šole, kjer bi se jim utegnil podajati strup brezbožnosti. Kadar se gre za pošteno izrejo otrok, ne sme biti prevelik noben trud in nobeno prizadevanje.“ — Francoskim škofom so pisali sv. Oče 8. februarja 1884 med drugim¹⁾: „Kar družino zadeva, je največje važnosti, da se iz krščanskega zakona rojeni otroci pravzgodaj poučujejo v verskih resnicah, in da se z verskim poukom spajajo one vednosti, v katerih se mladina izobražuje. Eno od družega ločiti se pravi zares hoteti, da bi otroška srca ostala vnemarna glede svojih dolžnostij do Boga. Tak učni način je kriv, in v nežnih otroških letih grozno poguben, ker dejansko privede do brezboštva in zapre pot veri. Dobri stariši morajo po vsaki ceni za to skrbeti, da se nauče njihovi otroci, kakor hitro se zavedajo pameti, verskih zapovedij, in da se v šolah ne nahaja nič tacega, kar bi žalilo čistost sv. vere ali nravi. Da se pri pouku otrok skrbno pazi na to, ukazuje božja in natorna zapoved, in stariši se iz nobenega vzroka ne morejo odvezati od te zapovedi. Cerkev pa, ki je vsled oblasti, podeljene ji od božjega ustanovitelja, poklicala vse narode h krščanski modrosti, in ki mora enako skrbno paziti, v katerih naukih se poučuje njena mladina, je vsikdar odkrito obsojala tako imenovane mešane ali nevtralne (brezverske) šole in je očete vedno in vedno opominjala k čuječnosti v tako važni zadevi.“ — Na ogerske škofe se je obrnilo skrbno srce sv. Očeta l. 1886. s temle opominom²⁾: Čas in javno življenje potem teži, da se trudijo premnogi z vso silo, odtegniti šolsko mladino čuječnosti cerkve in čez vse koristnemu vplivu sv. vere. Dogaja se večkrat, da podpirajo in zahtevajo tako imenovane nevtralne (brezverske) mešane ali svetne šole, in sicer z namenom, da gojenci doraščajo v največji nevednosti najsvetejših rečij in brez skrbi za sv. vero. Ker je to zlo bolj razširjeno in večje, kot so nasprotna zdravila, zato vidimo priraščati zarod, ki se ne meni za duhovne dobrote, ki je brez vere, prav pogosto brez Boga. To veliko zlo odvracajte, častitljivi bratje škofje, z vso gorečnostjo in z vsem trudom od vaše Ogerske . . . Z ozirom na prevažno reč moramo želeti in hoteti, da sv. cerkvi pri pouku mladine nihče ne brani izpolnjevati nalogo, dano od Boga, in ne moremo si kaj, da bi vas prav vroče ne prosili, svoj trud marljivo v to obračati. Med tem pa ne nehajte, očete zopet in zopet opominjati, naj ne puščajo svojih otrok v take šole, kjer se je bati, da zgube kerščansko vero, in trudite se ob enem, da bodete imeli šole, ki se morejo priporočati zaradi temeljitega pouka in lepega obnašanja svojih učiteljev, in katere bodete vodili vi s svojo veljavo in s pazljivo svojo duhovščino.“ — L. 1887. pa tožijo sv. Oče v pismu škofom bavarskim³⁾: „Cerkev ima sedaj pravičen vzrok zdihovati, ko mora gledati, kako se ji trgajo iz rok otroci v najnežnejših letih ter so prisiljeni obiskavati take šole, v katerih se spo-

¹⁾ Nobilissima Gallorum gens.

²⁾ Quod multum diuque, z dne 22. avgusta.

³⁾ Officio sanctissimo adducti, z dne 22. decembra.

¹⁾ Sapientiae christianae.

znanje Boga ali sploh celó nič ne uči, ali pa se ga uči le malo in še to pomešano s krivimi nauki.“ Zato je opominja, naj čujejo in skrbé, da ne bode mladina škode trpela na svoji katoliški veri in na svojih nra- vilih v šolah, katere so ali sploh ali vsaj deloma odpovedale pokorščino sv. cerkvi.

Glejte, preljubi v Gospodu, taka je sodba, take so bojazni, taki opomini in terjatve sv. Očeta glede na brezverske šole. Oni vidijo v njih veliko nesrečo za človeštvo; vidijo, da iz njih prirašča mladina, ki ne pozna strahu božjega in ne more več prenesti nikakih nra- vilih mej; in ker ne more svojim željam ničesa odreči, da se lahko zapeljati tudi k političnim prekucijam.¹⁾ Sodba sv. Očeta in njihove bojazni so žal le preveč podprte in upravičene po žalostnih skušnjah, katere imamo tudi mi že priliko si nabirati; njihovi opomini veljajo toraj tudi nam.

Terjamo katoliške ljudske šole tudi zato, ker vemo, da smo pri tej terjatvi v soglasji z Vašimi lastnimi željami, preljubi v Gospodu. Ali bi se ne morali čutiti hudo užaljene, ako bi mi hoteli misliti, da Vam je vse jedno, če postanejo Vaši otroci po vzgoji, katero jim daje šola, časno in večno srečni ali nesrečni? Ali ni govorila Vaša vest, ki Vas je nagibala že nekaj let sem, da ste terjali po katoliških shodih in z raznimi dopisi in peticijami za svoje otroke katoliške šole? In dotični sklepi drugega splošnega avstrijskega katoliškega shoda v aprtiu in maju preteklega leta, niso li zvest odmev iste terjatve Vaše vesti?

„Glede na to“, tako so se soglasno izrekli vdele- ženci z živahnim odobravanjem navzočih in z mnogo- brojno izraženim pritrjevanjem tistih, ki so bili zadržani — „glede na to, da je pravica starišev do vzgoje nji- hovih otrok nedotakljiva, da, njihova najsvetejša pravica; da je družina v najtesnejši zvezi s cerkvijo;

da je po namenu, odkazanem od Boga samega, naloga sv. cerkve, učiti in vzgajati narode, in da ima le cerkev za to potrebna sredstva in veljavo;

dalje glede na to, da vsled naših družabnih razmer ogromna večina prebivalstva za dostojno vzgojo in izo- miko otrok potrebuje pomoči ljudske šole, da je toraj ljudska šola za družino, za cerkev in državo največjega da, odločilnega pomena;

in slednjič glede na to, da je prisilna šola postavno vpeljana: (glede na vse to) so katoličani po vesti dolžni in zato opravičeni, za versko vzgojo mladine kot naj- svetejšo pravico terjati od države ono poroštvo, ki je pri sedanjih razmerah potrebno in se ne da doseči drugače, kakor edino s tem, da se zopet vpelje verska šola.“

(Dalje prih).

Naši dopisi.

Dobrova dne 10. junija. (Košnja in drugo.) Pretečena zima bila je suha in skoraj brez snega. Ljudje so se

bali, da jim svež in suhi mraz vničita ozima žita po polji, a da na travnikih in senožetih kaj prida kositi ne bode. Prišlo je pa do sedaj, hvala Bogu, vse drugače. Povelikonočno deževje, katero je do sedaj skoraj ne- prestano trajalo in pa toplo vreme vmes, oživilo je polja, travnike in senožeti, da so se razvila do polne krasote. Žita in drugi sadeži lepša biti ne morejo, a trave so sploh tako goste in velike, da se kaj tako bujnega le prav redko kedaj pojavlja. Res, pravo veselje za marljivega gospodarja-kmetovalca!

Včeraj pričela se je tukaj splošna košnja. Kosci in grabljevke so zelo veseli, ker jim letos po stari pri- slovici slovenski — obeta sv. Medard vzgodnega vremena pri trudapolnem delu, čeravno bodo se pri tem — potili. Lepo vreme sv. Medarda dan, je po ljudskem pregovoru nekako zagotovilo, da se bode seno ob lepih in solčnih dnevih dalo brez zadržkov pod streho spraviti. Bog daj, da se ta želja tudi vresniči! ker potem bode živina do prihodnje spomladi z obilno in tečno krmo preskrbljena.

Glogov belin se je letos tukaj v kaj neznatnem številu pokazal. Zatrlo se ga je s pridnostjo prav veliko po šolski mladini, kakor tudi po odraščelih. A pri vsem tem bil bi še zelo mnogobrojen, ko bi drugače prišlo ne bilo. Zadnji dnevi marčevi bili so kaj lepi, solčni in topli; ob teh izlezle so večinoma vse glogove gosenice iz svojih zimskih zapredkov — postale so za vremenske premembe občutne. Prvi dnevi aprilovi bili so pa nato zelo mrzli, sledile so ob jutrih kake tri močne slane; te so pa vničile izlezle beline brez usmiljenja, kar je bilo človeku, ki se za stvar briga, pravo veselje. Ob tem mrazu ostalo je le malo število belinov bilo še v svojih zimskih zapredkih, in ti samotarji prišli so sedaj na dan.

Sadno drevje ocvetelo je ob zelo neugodnem času, ob južnem vlažnem vremenu. Zaroda po drevji vsled tega le malo; najboljše ponašajo se še v tem oziru tako imenovani „gambovci“, kateri so sploh kot ena naj- rodovitnejših jabolčnih vrst znani.

Ob pretečenih tednih prikazali bili so se tukaj med otroci kar parkrat takorekoč neutegoma sitni „dobrci“ (ošpice). Vseh otrok obolelo je na njih do sedaj 25.; zginili so ob zadnjih par dnevih zopet kar hitro.

Na šolskem vrtu so se letos vsi cepljenčki letošnji do sedaj prav dobro obnesli; od prvega do zadnjega so se prijeli in prav lepo pognali. Da bi med večjem šte- vilom prav nobeden precej v prvi rasti odrekel ne bil, se mi do sedaj še nobenkrat prigodilo ni, čeravno se s sadjarstvom uže skoraj trideset let več ali manj ukvarjam.

Gospodarjem pri košnji želim najugodnejšega vre- mena, sicer pa potrpežljivosti in udanosti v voljo Božjo! Vsakdo naj se varuje škodljivega plehlada, katerega nasledki so uže marsikoga prezgodaj spravili v — pre- rani grob. Bog!

M. Rant.

¹⁾ Navedeno pismo francoskim škofom.

Kobilica selka.

Kdo še ni slišal ali čital o požrešnih kobilicah? Po naših krajih jih je malo, kakor da tu ni ugodno mesto, da bi se mogle razmnožiti. Hvalo Bogu, da je tako. Po južnih krajih evropskih pa je druga, tam se kedaj tako pomnože, da opustošijo najlepše predele, in potem odlete še dalje proti severu pustošit, kar si je bil človek s težavo vzgojil. Glavna zalega te kuge je severna Afrika in zahodna Azija, pa tudi vsi ostali kraji sveta imajo svoje kobilice, katere so v najbližjem rodu z našo selko.

V Alžiru, Egiptu in Arabiji so kobilice prava nadloga, proti katerej je človek tako slab, da si pomoči ne zna in ne more. Ko Faraon ni hotel dopustiti Mojzesu, da se z ljudstvom svojim izseli z zemlje egipetske, prišle so znane stiske. Tudi kobilice so bile taka stiska. V sv. pismu stoji: „Ako se pa ustavljaš in ga nočeš izpustiti, glej, poslal bodem jutri kobilice v tvoje pokrajine, katere bodo pokrile površino zemlje, da se je ne bode nič videlo, in bodo pojedle, kar je ostalo toči; zakaj oglodale bodo vsa drevesa, ki zelene na polju.“

Ta stiska je pokorila Faraona, poklical je Mojzesa in Arona, da odvrneta stisko, ker hoče koj izpustiti Izraelce; ali ni bil mož beseda. Strahoto in nadlogo, ki jo kobilice napravljajo, nobeden ni tako živo popisal kakor prerok Joel, predstavljajoč jih kot narod: „Pred njim je dežela kakor radosten vrt, za njim pa pusta samota.“

„Takošni so videti, kakor konji; in kakor konjiki tako dirjajo.“

„Kakor junaki one dirjajo, kakor vojniki plezajo na zid; kakor možje gredo po svojih potih, in se ne umaknejo s svojih steza.“

„V mesto gredo, po ozidju letajo, na hiše plezajo, skozi okna lezejo kakor tat.“

Kako se Arabci boje kobilic, priča nam popis o kobilicah. „Oči imajo kot slon, hrbet kot bik, prsi kot lev, rogove kot jalen, noge kot kamela in noj, krila kot orel in rep kot kača.“ Ali vendar znamo, da so to slabi stvorovi, katerim je vsa moč samo v množini. Mej našimi poljskimi kobilicami je pa vendar selka pravi gorostas, ker ima do $6\frac{1}{2}$ $\frac{c}{m}$ dolgo telo. Kože je take, da je neprijateljsko oko na livadi ne more koj opaziti. Na pomlad so mladim selkam ledja kot trava zelena, na jesen postanejo temnejša. Tudi trebuh, ki je s početka rudeč, postane rumenkast. Ako še dodamo, da ima selka rujava krila s temnimi pegami našarjena, in nitkaste tipalnice na glavi, opisali smo v glavnem vso opravo njeno.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Skupno pastirsko pismo o ljudski šoli.

Nadškofje in škofje avstrijski

vsem vernim svojih škofij

mir, pozdrav in blagoslov v Jezusu Kristusu
Gospodu našem.

Glejte, preljubi v Gospodu, v tej izjavi nahajate navedene vse vzroke, ki Vam ne nalagajo le vestne dolžnosti, ampak Vam dajo tudi pravico, terjati versko šolo. Vi, katoliški stariši, ste pravi in prvi odgojitelji in učitelji svojih otrok. Božja postava in naradni red sta Vam podelila to mesto z njegovimi dolžnostmi in pravicami. Nobena posvetna moč Vas ne more odvezati od dolžnosti, da vzgajate svoje otroke, ni nobena sila Vam ne more vzeti te pravice. Zaradi izpolnjevanja te dolžnosti boste se morali nekaj zagovarjati pred božjo sodbo, in te odgovornosti ne morete odvaliti na nikogar drugega. Vi sami boste prejeli večno plačilo za izpolnjevanje te dolžnosti, Vi sami bi morali tudi nositi kazen na njeno zanemarjanje.

Šola je po svoji nalogi odločena v to, da starišem odvzame en del njihove dolžnosti pri vzgoji otrok. Toraj morajo stariši neprenehoma hrepeneti po tem, da se vzgoje njihovi otroci v šoli v njihovem duhu, to je katoliško, kakor bi se morali vzgojevati v domači hiši. Če se gre toraj za katoliške stariše, šola ne more in ne sme otrok nič drugače vzgojevati, kot v smislu starišev, to je katoliško.

Gotovo, preljubi v Gospodu, se ne sme prezirati, da ima tudi država svoj del pri vzgoji mladine in da more toraj tudi poudarjati svoje pravice. Ni nam na mislih, te pravice kratiti ali tajiti; a nasprotno prav odločno zavračamo sumničenje, s katerim se grdijo naši nameni. Radi priznavamo, da so dandanašnje razmere take, da se tudi na šolskem polju skoraj ne more pogrešati vporaba sredstev državne moči. Toda, naj ima država pri šoli še toliko pravic, te pravice gotovo nima vzgojevati katoliškega otroka v nasprotju z željami in dolžnostmi katoliških starišev. Nikdar država ne bode mogla take pravice pokazati; in ravno tako si ne more take pravice lastiti, ne da bi žalila naravno pravico starišev.

Sodite sedaj sami, preljubi v Gospodu! Če je vzgoja Vaših otrok Vaša Vam najbolj lastna pravica; če kot katoliški stariši svojih otrok ne morete in ne smete dati drugače vzgojevati, kot katoliško; če Vi en del svojih pravic in dolžnostij pri odgojevanju svojih otrok izročite šoli, ter jo postavite za svojo namestnico; kaj morate Vi po vsem tem zahtevati od šole? Nič manj kakor to, da se Vaši otroci v šoli vzgojujejo po katoliški veri, t. j. da se vpeljejo v katoliško-versko življenje in dejanje, da se navajajo katoliškega mišljenja in delovanja, z eno besedo, da je vzgoja katoliška. In

to morate še toliko odločneje terjati, ker morate pošiljati svoje otroke v šole, katere ste dolžni po državnih postavah Vi vzdržavati.

Temu nasproti se po pravici in vesti tudi ne more ugovarjati, da Vam je po postavi svobodno, ustanavljati si katoliške zasebne šole. Čemu bi morali prevzeti dvojno breme, katerega ne morete nositi? Ni li velikoveč pravično in prav, da tisti, ki žele neversko šolo, tudi sami nosijo njene troške?

So torej tudi Vaše pravice, za katere se potezamo s svojo zahtevo. V Vašem imenu, v imenu cerkve, kateri otroci pripadajo po sv. krstu, v svojem lastnem imenu terjamo katoliške šole, ker so naši pastirski skrbi izročene neumrljive duše. Mi izpolnjujemo s tem svojo najsvetejšo dolžnost, katero nam je naložil božji Zveličar glede Vas in Vaših otrok rekoč: „Pojdite in učite vse narode . . . naj izpolnjujejo vse kar sem vam zapovedal.“¹⁾

Ko pa zahtevamo katoliške šole, ne segamo ne na stareje podlage, niti ne poudarjamo potrebe kake nove, ker menimo, da je moremo zahtevati tudi na podlagi obstoječih postav. Že povod k našemu postopanju nas odveže vsakega zagovora proti sumničanju, kakor da bi hoteli zopet uvesti razmere one dobe, katera ni imela v rokah sredstev sedanjega časa. Vladi Nj. veličanstva našega presvitlega cesarja zdelo se je potrebno, državnemu zboru predložiti nekatere premembe sedanjih šolskih postav. Narejene izkušnje, strokovnjaške sodbe, mnogostransko izražene želje so namreč vlado napotile, da je začela premišljevat, če ni potrebno pretresati šolske postave. Ali s tem ni bila tudi nam škofom dana prilika, vdeležiti se tega pretresanja? Tudi mi imamo dvajsetletno izkušnjo z novo šolo, tudi mi mislimo, da smo upravičeni izreči strokovnjaško sodbo na polju, ki obsega nravno-versko vzgojo, saj dan na dan slišimo glasove in nujne želje svojih vernikov, ki se združujejo z našimi. Bi li ne smeli pri tej priliki spraviti v razgovor svojih izkušenj, svoje sodbe, svojih in Vaših želja? In ako dano priliko v to porabimo, ali zaslužimo potem očitiranje, da nepremišljeno razburjamo duhove?

Tudi Vi ste sodili na svojih shodih in v svojih peticijah, in prav tako je sodil lanski katoliški shod pri svojih posvetovanjih in sklepih, da „se more šolsko vprašanje vsestransko in temeljito rešiti le po postavodajalnem potu.“ Ta misel vodila je tudi nas. Mi se hočemo poslužiti le pravice, katero ima vsak državljan, in nastopiti le pot, katero nam je odkazala postava. Pretehtali smo toraj od c. kr. vlade nasvetovane premembe šolskih postav, a prepričali smo se, da se ne ozirajo na vse izkušnje in strokovnjaške sodbe, in da ne ustrezajo Vašim in našim željam. Zato smo si šteli v svojo dolžnost predlagati, naj se premembe vrše v širjem obsegu, da se tako zadosti pravičnim zahtevam.

(Dalje prih.)

¹⁾ Mat. 28, 19. 20.

Naši dopisi.

Dobrova 24. junija. (Cerkvena tatvina). Cerkveni tatje in roparji so vedno drzovitejši. Izvršili so v Podragi in Gočah strašna bogoskrunstva; v Črnem vrhu obrali so cerkvene skrinjice, pokončali altarno opravo in orglje poškodovali. Kakor se čuje, utegnejo biti zločinci, ki so po vipavskih cerkvah ropali — uže pod ključem. Da so pa cerkveni tatovi in roparji bolj številni, nego se misli, potrdilo se je sinoči po noči pri nas. Pretečeno noč zalezal je tak ponočni čuk, ako jih ni bilo več, tudi le sem na Dobrovo. Z močnim krampom odrinii je vrata zakristije farne cerkve s tako silo, da mu je sicer močni zapah kjučavnice z narbo vred odjenjal. Spravil se je, kakor se kaže, potem najprej na hrastovo skrinjico in potem na sè železom dobro okovani kameniti „štok“ ob velikem altari. Tudi tukaj je kramp rabil, da je obedvoje s silo odprl.*) A za svoj zlodejski trud bil je pa le prav pičlo poplačan, ker gospod župnik opozorjeni na one tri potepuhe, ki so dne 3. t. m. iz ljubljanskega grada jo popihali, pobirali so sproti iz teh nabiralnikov denarje ter jih spravljali v varno zavetje. Dobiti je vtegnil morda za liter vina.

Nesnaga je pustil druge cerkvene reči vse pri miru, le staro štolo je vzel ter polovico nje pustil tikoma pred zvonikom, a tudi trije „purificatorji“ bili so razmetani po tleh, sicer pa ni pustil sledu.

Pozor toraj na cerkve in njih pušice (nabiralnice), pa tudi na hiše, dokler se malopridni tiči ne vjamejo.

M. R.

Iz Ljubljane. — Volitve v deželne zbore, ki se imajo vršiti v nekaterih deželah v prihodnih dnevih, zanimajo sedaj v prvi vrsti politične kroge, nas Slovence naravno volitve v sosedni Štajerski in Koroški, kjer bodo naši rojaki vnovič poskušali svoje moči s silami nasprotnikov. Na Koroškem vpeljal je živahnije gibanje med tamošnjimi Slovenci župnik Gregor Einspieler, ki je osnoval katoliško politično društvo. Delovanje tega društva rodilo bode gotovo mnogo sadu, toda ne ve se ali se zadostni vspeh pokaže pri letošnjih volitvah. Borba je Slovincem teška, ker jim niso nasprotni samo Nemci, temveč posebno zato, ker je tamošnje uradniško osebje, izrekoma politično, Slovincem nasprotno, kar je med drugimi predsednik Schmid pokazal pri vsaki priliki. Ne zdi se nam toraj sedaj že umestno, delati si velike nade. Boljših časov pričakovati je še le tedaj, kadar Koroška na čelo politične uprave dobi politično nepristanskega, neupogljivega moža. Ugodnejše kažejo se razmere na slovenskem Štajerskem. Tam se je tudi gibalo „Slovensko društvo“, videti je, da so si tamošnji narodnjaki zbrali najpripravnejše kandidate, izrekoma zadovoljilo nas je, da so se zahvalili dosedanjemu zastopniku okolice Mariborske, baronu

*) To orodje našlo se je danes zjutraj v cerkvi pri razdejanem „štoku.“

izgubili vid od te žive toče, ki je prišla iz tako črnega oblaka, da je solnce potemnelo. Istega leta so poplavile kobilice velik kos Evrope, in vesti s tistih časov pripovedajo o silnej nevolji, ki je po Evropi vsled tega nastopila.

Leta 1755, ko je strahoviti potres porušil Lizbono, navalili so v Portugalsko silni roji kobilic, da je bila nesreča še večja. Leta 1780 so navalile kobilice v Sedmograško v tolikej množini, da so morali vojake na pomoč poklicati. Petnajst stotin ljudi jih je šlo pobijati, a ni se poznalo skoro nič, samo hladni veter je prinesel pomoč. Naslednje pomladi je prišla nadlega zopet v deželo. Vsi kraji so se vzdignili kakor na vojsko. Izkopali so grabnov, naredili so ognjev, pričakovali so jih z ogromnimi metlami, ali vendar so kobilice opustošile polje, kakor da ni nobeden branil. Istega leta so požrle kobilice vse v Maroku, tako da so ljudje vrtali razno korenje, da niso lakote pomrli. Tudi v Indiji in Kitaju so kobilice več potov grozno škodo delale. Spominja se, da so 1735. l. v Kitaj kobilice tako se vsule, da so požrle ne samo vse poljske posetve, temveč tudi žito po žitnicah in obleko po stanovanjih.

V južnej Francoskej se dogaja, da se kobilice strašno pomnože, in najrodovitejši kraji ostanejo pusti. Francoski letopisi so zapisali cele vrste let, v katerih so kobilice nemilo pustošile. Tako so 1613. l. navalile kobilice na poljane arleške, in v osmih urah so bile vse posestve do korenine snedene, in to na prostoru 15.000 oralov. Od tu so odletele, kobilice daleč ob Roni in komorkoli so priletele, povsodi so vse opustošile. Potrosile so 45.000 frankov samo za nabiranje jajčec. Vele, da so nabrali 5 milijard in 250 milijonov jajčec ter jih v Rono vrgli. Enakih primerov omenja Francoska še mnogo.

(Dalje prih).

Politične stvari.

Skupno pastirsko pismo o ljudski šoli.

Nadškofje in škofje avstrijski

vsem vernim svojih škofij

mir, pozdrav in blagoslov v Jezusu Kristusu
Gospodu našem.

Je li to kaj čudnega? Ali pa so li naši nasveti pretirani, brezumni, kakor pravijo? Kaj pa terjamo z Vami vred, preljubi v Gospodu? Terjamo, da se za katoliške otroke napravijo katoliške šole: da v njih poučujejo verni katoliški učitelji ter oskrbujejo vzgojo in pouk po naukih naše sv. vere. Tudi postava sama pravi, da je namen šole ta, da se vzgojujejo otroci pravno-versko. Če hočejo imeti te besede kak pomen, ne povedo nič drugega, kot to, da mora šola na otroke vse-skozi vplivati pravno-versko, da mora biti učitelj sam pravno-versk, da mora imeti svojo nalogo in učiteljsko

svojo dolžnost za pravno-versko; zadnjič, da morajo tudi knjige, ki se rabijo v šoli, služiti pravno-verski vzgoji. Tudi šolski red, pridejan k šolski postavi, priznava kot vodilno načelo za pouk, da morajo biti posamezni predmeti mej seboj v jednotni zvezi. To pa ni nič drugega, kakor da mora biti tudi veronauk z drugimi učnimi predmeti v tesni in stalni zvezi, in da se veronauku pri drugem pouku nikakor ne sme nasprotovati.

A, je li tudi v resnici tako, kakor postava in šolski red ukazujeta? Le ob kratkem hočemo opisati pravo stanje naše sedanje šole. Veronauk ni vodilni temelj in vodilno pravilo naše sedanje ljudske šole, ampak le eden izmed mnogih učnih predmetov, in še to brez potrebnega števila učnih ur. Drugi predmeti so brez vsake zveze z veronaukom in se žal pogosto lahko obravnavajo na tak način, ki ne pospešuje pravno-verske vzgoje. Verska vzgoja šolske mladine je omejena na tako pičlo mero pobožnih vaj, da se v otroških srcih ne more vzbuditi gorak verski čut. Veronauk in pobožne verske vaje niso pridržane neoviranemu cerkvenemu vodstvu, ampak podrejene so svetni oblasti kot zadnji odločilni razsodnici. Na izobraževanje učiteljev nima cerkev rekli bi nikakega vpliva, pri njihovem nastavljanju pa je čisto izključena; in tako se zgodi, da se katoliški otroci pogosto poučujejo in vzgajajo tudi od oseb, katere so katoliški veri ali tuje ali sovražne, in katerim je toraj nemogoče, da bi katoliško vzgojevale.

Lahko bi ta opis še nadaljevali, toda rečeno zadostuje popolno, da si pojasnimo nasledke, katere so napravile take šolske razmere. Spoštovanje do cerkve, ljubezen do vere, pojavi verskega življenja se zgublajo bolj in bolj; domišljavost in prevzetnost, lahkomišljenost in površnost, zaničevanje vsake božje in človeške veljave pa silovito raste. Ali se bomo temu čudili in je li drugače mogoče, če se sicer katehet trudi po dve uri na teden, da polaga otrokom na srce strah božji in vero na resnice od Boga razodete, in da jim vceplja krščansko čednost, če pa se nasproti v več kot dvajsetih šolskih urah na teden more vplivati na otroke tako, da se versko spoznanje in versko življenje ne le ne okrepi, marveč — bodisi brez namena, bodisi z namenom — omaje? A, preljubi v Gospodu, svoje notranje žalosti pri teh razmerah ne moremo popolno in jasno izreči; nečemo vračati trdih besed, ki padajo z one strani čez nas in našo zvesto duhovščino; preveč spoštovanja imamo do Vaših otrok, kakor da bi hoteli rušiti v njihovih srcih veljavo njihovih učiteljev. A to ste iz naših besed pač povzeli: mi ne moremo dati katoliškim starišem poročstva, da se bodo njihovi otroci vzgojevali katoliško v ljudski šoli, kakeršna je sedaj in prav tako malo Vam moremo reči, da smete v tem oziru biti mirni zaradi težke vestne dolžnosti in težke svoje odgovornosti pred Bogom.

Naj nas sicer dolže, da nameravamo ljudsko omiko nazaj potisniti, veronauk na škodo drugega pouka raz-

širiti ter vednost in znanje zanemariti. Na tako obdolževanje lahko odgovorimo. Ne, motite se, porečemo svojim nasprotnikom prosto in odkrito: le naredite otroke tako modre, tako učene, tako zvedene, kakor je le hočete in morete; samo naredite je tudi bogaboječe in verne, pobožne in krepostne. Nočemo kratiti njihove izomike, njihovih vednostij: česar se bojimo, je njihova polovičarska izomika brez verske podlage, katera je stori le prevzetne, domišljave, ošabne in nezadovoljne. Zato terjamo katoliško šolo, ki nam edina daje poročstvo, da bode mladina dobila nravno-versko vzgojo, in po kateri edini bodo otroci zmožni, da porabijo svoje znanje zares v korist sebi in bližnjemu, in tako, kakor je primerno njihovemu časnemu in večnemu namenu.

Mi terjamo pa katoliško šolo tudi v imenu svobode, ustavno nam zagotovljene za našo vest. Član XIV. temeljne državne postave z dne 21. decembra 1867. se glasi: „Popolna prostost vere in vesti je vsakemu zagotovljena.“ Se li ta prostost po sedANJI ljudski šoli varuje in brani? Katoliški stariši so prisiljeni svoje otroke zaupati šolam, v katerih se katoliška vera popolno preziva, izvzemši nekoliko ur veronauka. Zraven tega so drugi učni predmeti izrečno razglašeni kot popolno neodvisni od vsacega cerkvenega vpliva, kar se zdi žal skoraj kakor povabilo, naj se pouk uravna tako, da se s tem še bolj oslabi že sicer tako majhni vpliv svete cerkve na otroke, in da se razodete resnice božje izpodrivajo iz srca in življenja. Ne, ne brezverska (brez-confessionelna) in ne medverska (interconfessionelna) šola, (ki ob enem hoče vstreči vsem veram skupaj), se ne strinja z načelom, priznavajočim svobodo vere in vesti; kakor obstoje razna veroizpovedanja jedno zraven drugega in kakor jih postava priznava prav po različnih njihovih posebnostih, tako to načelo dosledno zahteva tudi šolo zraven šole, razno po raznih veroizpovedanjih. Združiti vse v jedno šolo nasprotuje pravno vsem veroizpovedanjem. Vsakemu dati svoje, se more le tedaj, ako se ločijo in vravnajo posebne šole za posebno veroizpovedanja. Ali ni tedaj s strani političnih strank neznosno trinoštvo, siliti otroke k pouku, ki nasprotuje verskim načelom in verskemu prepričanju njihovih starišev? Ali pa naj le nevera uživa prostost, da se more vera in bogočastje pobijati in izpodrivati?

Mi zahtevamo le pravo prostost tudi za vero in bogočastje, in ne moremo umeti tistih, ki prostost in svobodnostne naprave tako visoko cenijo ter s tako lepimi govori proslavljajo, ki se pa le tedaj ne morejo povzdigniti do tega visokega stališča, ampak precej padejo nazaj na nizko polje prenapetosti in zatiranja, kadar se gre za vero in bogočastje. Zato kličemo vsem možem cele Avstrije, ki zares ljubijo svobodo: Nikar ne pridržujte še dalje katoliškim starišem pravice da dado svoje otroke vzgojiti po svojem verskem prepričanju! Nikar ne zatirajte svobode s tem, da jo pustite hirati neveri na ljubo!

(Konec prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Višja slovenska dekliška gospodinjska šola v Ljubljani. Od predstojništva Uršulinskega samostana v Ljubljani došlo nam je sledeče naznanilo: Program. Početkom šolskega leta 1890—91 bode se v uršulinskem zavodu v Ljubljani otvorila slovenska višja dekliška gospodinjska šola, katero podpirati je tudi visoki deželni odbor Kranjske blagovoljno obljubil. Smoter te šole je: vzrasle deklice, ki so dovršile ljudsko šolo, temeljitejše, kakor je to v ljudskeji šoli mogoče, izvežbati v vseh potrebnih znanostih in spretnostih, ktere zahteva stopinja sedanje neobraženosti, kakor tudi teoretično in praktično seznaniti jih z vsemi strokami in opravili domačega gospodinjstva. Da bode imela ta naprava trdno osnovo, opira se vzgojevalni načrt po vsem na podlago prave kršanske nravnosti. Poučevale se bodo deklice obširneje v poučnih predmetih ljudske šole, osobito z ozirom na praktično uporabo v življenji, poleg tega upeljale se tudi v znanstvenost literature, logike, stilistike, v pouk o umetnijah, risanju, tujih jezikov (nemški jezik, potem laški, francoski, angleški), gospodinjstva, vzgojeslovja, petja, godbe (gosli, citre, glasovir, orglje.) Deklice si morejo prisvojiti temeljito izvežbanost v vseh delih, spadajočih v žensko področje, kakor tudi dovršeno izurjenost v umetnih ženskih ročnih delih. Kurz ob-eza 3 letnike. V prvem letu se deklice poleg drugih predmetov seznanijo vsestransko z gospodinjskim poslovanjem v hiši: red, hišna oprava, prirejevanje, čiščenje in popravljanje perila in obleke, razsvetljava itd., drugo leto vrtnarstvo: cvetlicoreja, zelenjadoreja, sadje-reja itd.; tretje leto praktično v kuhinji. Za sprejem v višjo dekliško gospodinjsko šolo se zahteva dovršeno 14—16 leto in zrelost 8 razredne ljudske šole ali pa dotična kandidatinja sè sprejemnim izpitom dokaže sposobnost za višji pouk. Mesečna plača za učila in razne stroške znaša 5 gld. Knjige se lahko večjidel izposodijo v zavodu. Opozorujemo še, da se višja dekliška šola ne otvori le za gojenke v penzijonatu, marveč vse gospice ljubljanskega mesta si lahko pridobe ustrop pod zgoraj navedenimi pogoji, k čemur tudi najuljudnejše vabi predstojništvo uršulinskega samostana, katero sprejema kandidatnje in radostno podaje vsa potrebna natančniša pojasnila.

— Po ranjcem cesarju Ferdinandu praznovala se je minulo soboto dne 28. junija slovesna obletnica v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani. Milostivi knezoškof peli so črno mašo v navzočnosti civilnih in vojaških dostojanstvenikov, uradnikov in mnogobrojnega občinstva.

— Otvorjenje ljubljanskega vodovoda vršilo se je minulo nedeljo v praznik sv. Petra in Pavla opoludne. Gospod kanonik Urbas z asistenco je prišel blagosloviti vodo k lepo izdelanem vodometu na sejmskem trgu pred staro hranilnico. Gospod Petričič izročil je vodovod ljubljanskemu mestu, župan je vodovod prevzel, pred otvorjenjem pa naprosil gospoda kanonika, da blagovoli

Leta 1866 je bila nadloga skoro taka. Aprila meseca so prileteli prvi roji, a za njimi vedno novi, tako da jim ni bilo ne konca ne kraja. Vse setve so šle pod zlo, in francoska vlada je morala javno nabirati milodare, da ljudstvo ni lakote pozinilo. Tudi 1874. l. so navalile z novega kobilice v okolico glavnega mesta, in daleč na okrog so požrle vse. Stanovniki in vojaki so se postavili v vrste, napravili velike ognje, in topničarji so pripeljali v boj celo topove, ali vse je bilo zastonj. Sem in tje so ležali taki kupi mrtvih kobilic, da železniški vlaki niso mogli naprej.

Tudi drugi kraji afriški niso na boljem. Ko je Adamson 1750. l. došel na Senegal, videl je z broda koj zjutraj tako gost oblak, da je nebo zatemnelo. Bil je to oblak kobilic, ki je 180 črevljev visoko nad zemljo letel, potem je pal na tla in pokrtil okolico na več milj daleč. Kobilice so se spočile, nažrle in potem odletele dalje.

Južna Afrika ima svojo posebno vrsto kobilic, ki so tudi požrešne kakor naše. Fritsch pripoveda o teh kobilicah nekako takole: Kobilice vmotajo 30 do 60 jajčec v mrežasto vrečico in polože v zemljo. Ko nastane prvo deževje, koj se iz jajčec izvleče mlade kobilice, in komaj je kraj malo pozabil prve nadloge, zopet je tu nova nadloga. Deževno vreme v teh krajih vrlo ugaja razvoju kobilic; dežuje pa tu samo avgusta in novembra. Če več let zapored malo dežuje, kobilic kakor da jih ni. Pastirji o tem času zdvajajo radi ovac, katere od žeje ginejo, in zavesele se, ako ugledajo kobilice, ker vedo, da bode sedaj konec neznosnej suši.

Do 1863. l. je bila več let taka suša, in bali so se, da bode vsega konec. Niti kobilic niti drugih žužkov niso videli nikjer, ker je od vročine vse se posušilo. Omenjenega leta so se pričeli silni nalivi, in kmalu so se pokazale kobilice v tolikej množini, kakoršne niso pomnili. Rudečkaste in temno pisane mlade kobilice so nazvali holandski naselniki „rudeče pešce“, ker nimajo kril, in s tem priimkom so smešili pisane angleške vojake, katerih naselniki kar ne morejo trpeti. In res se ti mladi stvorovi postavljajo v vrste, dejal bi kakor vojaki ter stopajo kot vojska, katere ne more nobeden odvrniti od njenega pota. Ako dojdejo do stoječe vode, potope se prednje vrste, in preko njihovih trupel prelazi ostala vojna, dočim se tekoče vode previdno izogibajo. Na večer se vojna ustavi, in kedar zjutraj zapusti nočišče, vse je pusto, kakor da na njem ni bilo nikdar niti bilke niti perja. Dokler je vojna mlada in brezkrila, do tlej se gospodar še tako ali tako proti njej brani, ali kedar kobilicam krila zrasto, potem se jih ne more niti z ognjem ubraniti.

Tudi Amerika, zlasti južna, ima svoje kobilice, katere nemilo pustošijo najplodnejše kraje. „Na večer — pripoveda Temple v svojem peruvanskem potopisu — pokazala se je nam ravnina v nenavadnem licu. Mesto da nam se je zelenila trava na livadi in perje na drevju,

bilo je vse odeto z rujavino in rudečino, tako da se mi je videlo, kako da je celo okolico obraslo vresje, na katero sedaj solnce sije. Toda povsodi vse same kobilice. Kakor daleč je oko neslo, bilo je vse s kobilicami pokrito. Veje so se od teže šibile kakor od sadja. Mi smo korakali prav sredi polja, na katerem so se kobilice utaborile, in potrebovali smo celo uro brze hoje, preden smo na kraj prišli.“

Nek Anglež je imel pri Conohosu v južnej Ameriki velike nasade tobaka. Ko je izvedel, da v ta kraj večkrat prilete kobilice, zasadil je 40.000 mladih rastlin prav okoli bivališča, da bi jih mogel laglje obvarovati. Tobak je tu lepo uspeval, in ko se je potegnil uže do 30 $\%$ zasliši se nekega dne opoludne obupen krik „Kobilice lete!“ Anglež skoči iz hiše in kmalu se vsuje okrog njega gost oblak kobilic. Okoli tobaka je vse mrgolelo, in ni trajalo dvajset sekund, pa so se kobilice vzdignile in odletela. Od 40.000 rastlin ni bilo ne ene več.

Playfair pripoveda, kako je pri Doobu na izprehodu zapazil neizmerno množino drobnih žužkov, kateri so na daleč zemljo pokrivali. Bile so same mlade kobilice. Pred štirimi tedni je bil tu roj kobilic, in sedaj so se uže mladiči izlegli. V nekotikih dneh se je napotila ta mlada, brezkrila vojna proti mestu Etaweh in požrla vse zelenje. Kmetje so se vzdignili, zažgali ognje, no vse je bilo zastonj, ker so vedno novi roji dohajali. Nenadoma pa je veter odnesel kobilice v druge kraje, da so tudi ondi nadaljevale svoje grozno delo.

(Datje prihodnjič.)

Politične stvari.

Skupno pastirsko pismo o ljudski šoli.

Nadškofje in škofje avstrijski

vsem vernim svojih škofij

mir, pozdrav in blagoslov v Jezusu Kristusu
Gospodu našem.

(Konec.)

Mi zahtevamo katoliško šolo za katoliške otroke! Čuli ste, preljubi v Gospodu, kako se nam je zaradi tega očitalo, da zahtevamo, naj se povsod napravijo le katoliške šole. Nam je li pač treba zagovarjati se proti temu očitanju? Mi smo katoliški škofje, mi zastopamo pravice katoliške cerkve; mi razpravljamo želje katoliških starišev; smo li kot katoliški škofje tudi poklicani in opravičeni, zastopati terjatve in želje svojih nekatoliških sodržavljanov? in ali ni z druge strani jasno, da se verske šole ne morejo napraviti samo za katoličane, da se ne bi ustanovile ob enem tudi za nekatoličani?

Znabiti bi bil marsikdo rad videl, naj bi se bili ozirali tudi na druga vprašanja, ki se stikajo s šolskim

postavodajalstvom. Mi nismo v nemarni nasproti tem vprašanju in nočemo prezirati pri nobenem lastne mu upravičenosti, toda ne mešamo jih v naše čisto cerkvene terjatve. Mi sledimo opominu našega božjega učitelja: „Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico, in vse to vam bo privrženo“,¹⁾ in se držimo kot škofje katoliške cerkve načela, katero uči svetovni apostel: „Tu ni Juda, ne Grka, ampak vsi so eno v Kristusu Jezusu.“²⁾ Mi smo zastopniki cerkve in moramo politiko prepustiti onim, ki so v to poklicani. Imamo pa to jedino prošnjo do Vas: naj gredo Vaši nazori in želje in napor v posvetnih stvareh še tako daleč narazen, dragi katoliški kristjani, nikar ne spravljajte zaradi tega v nevarnost verske vzgoje svojih otrok! Tega Vas prosimo pri Vaši ljubezni do Vaših otrok pri ljubezni do Vaše cerkve, pri ljubezni do Vaše domovine!

Glejte, preljubi v Gospodu, to so pojasnila in opomini, katere smo Vam hoteli za sedaj dati glede ljudske šole. Mi moramo tako govoriti pri svojem izveličanju! K temu nas veže opomin apostolov: „Zarotim te pred Bogom in Jezusom Kristusom, ki bode sodil žive in mrtve; oznanjuj besedo, ne jenjaj, bodi si priložno ali nepriložno; prepričaj, prosi, svari z vso potrpežljivostjo in modrostjo; ker prišel bode čas, ko zdravega nauka ne bodo trpeli, temveč izbirali si bodo po svojih željah učitelje, ki ušesa ščegetajo; in odvrčali bodo ušesa od resnice ter se bodo obračali k basnim. Ti pa čuj, vse pretrpi, opravljaj delo evangelista, izpolnjuj svojo službo.“³⁾ Naša sveta služba zahteva, ne molčati, kjer je dolžnost govoriti, in to dolžnost nam nakladajo nevarnosti, ki prete sv. veri. Mi dvigamo svoje roke proti nebesom ter spričujemo pred Bogom in vsem svetom: Mi nočemo in ne moremo mirno gledati, ko peša verski čut, ko prodajajo pobožni nravi, ko izginjajo najdražji, najneprecenljivejši zakladi v avstrijskem katoliškem ljudstvu!

Pa tudi Vi, preljubi v Gospodu, morate izpolniti resno dolžnost; Vi morate sodelovati, da dospete do tega namena, do katoliških šol za svoje katoliške otroke. „To se da le po postavodajalnem potu doseči“, tako se je izrekel lanski katoliški shod in je dostavil vroč opomin na vse katoliške državljane, „naj izpolnjujejo svojo volilno dolžnost, naj se vdeležujejo volitev v postavodajalne skupščine ter naj delujejo na to, da bodo le taki možje izvoljeni, ki dajo dovolj poročstva, da bodo svojo moč zastavila za versko šolo.“

Nič drugega ni treba, kot da Vas spomnimo na ta opomin; temu opominu nam ni treba ničesar dostavljati. Le ravnajte se po njem! Postavite skrb za srečo svojih otrok pred vsem druge ozire in bodite edini, da izvolite le take zanesljive katoliške može v svoje zastope, ki si bodo šteli v svojo prvo in najvažnejšo dolžnost, z vsemi močmi delati na to, da se vresniči v šoli nраво-verska vzgoja.

¹⁾ Mat. 6, 33.

²⁾ Gal. 3, 28.

³⁾ II. Tim. 4, 1—5.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa in ljubezen božja in občestvo svetega Duha bodi z Vami vsemi! Amen.

Dano binkoštno nedeljo v letu zveličanja 1890.

(Sledi 35 podpisov.)

Za „Narodni Dom“!

Menda ni samo nas Slovencev, ampak bolj ali manj sploh človeška slabost, da se marsikatero lepe ideje z velikim in občim veseljem poprimemo ter z navdušenjem začnemo za njo delati, ali, ker se ne da v kratkem času uresničiti, začne navdušenost, začne zanimanje za idejo pešati, ker nam v obče nedostaja one železne vstrajnosti, ki ne odneha, dokler ni namen dosežen. Tako se godi pri nas tudi ideji „Narodnega Doma“. Ali ni vredna, da bi našla vstrajno zanimanje in podporo pri vseh Slovencih? Ali nima „Narodni Dom“ naposled lastnina Matice Slovenske, torej lastnina vseslovenskega društva postati in njega letne dohodke v pospeševanje slovenske literature izdatno pomnožiti? In vendar se je število teh, ki še za „Narodni Dom“ kaj žrtvujejo, zelo zelo skrčilo. Da bi pa to zanimanje po vsem ne uhalo, ampak se od časa do časa prebujalo, za to skrbeti je glavni namen „Krajcarskemu društvu“, ki je tako rekoč eksekutivni organ društva „Narodni Dom“. Po knjižicah z znamkami je nabralo po krajcarjih in desetih že skoraj deset tisočakov. Ali zanimanje za te knjižice je skoro popolnoma nehalo. Zvesto svojemu načelu, katero je izraženo v njegovem imenu, po majhnih pa mnogoštevilnih žrtvicah nabrati velike svote, izmislilo si je nekaj novega. Hotelo je namreč te majhne žrtvice prikleniti na nekatere vsakdanje potrebščine olikanih zavednih Slovencev, ter tako odpreti trajen vir dohodkom za „Narodni Dom“. Društvo je namreč takole sodilo: Ako daš prijatelju ali znancu vizitnico, ako mu naznaniš kak vesel dogodek, na pr. svojo zaroko ali poroko, ako mu pismo pišeš in se vse to zgodi na takem papirju, ki je okrašen, ne s kakim monogramom ali s kako rožico ali kako enako sličico brez pomena, ampak z znamenjem, ki priča, da se udeležuješ žrtev za skupne narodne namene, in ki vrhu tega kaže čedno podobico katerega izmed slavni Slovencev, ki se jih s ponosom in s hvaležnostjo spominjamo, potem ima gotovo taka vizitnica, tako naznanilo, tak list za zavednega Slovenca še poseben pomen in posebno vrednost, katere navadni papir ne more imeti, ker to so potem tako rekoč vidna znamenja rodoljubja med nami.

Te ideje, katero so na podoben način naši bratje Čehi že davno v korist „Ustřední Matice Školské“ uresničili, poprijelo se je „Krajcarsko Društvo“, ki ima po izpremenjenih svojih pravilih zdaj tudi pravico tiskovine v svoj namen izdavat, ter je dalo podobice štirih slavni Slovencev, Vodnika, Prešerna, Slomška in Bleiweisa v različnih okvirih in različni velikosti, v jedni ali dveh